

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2024. gada 3. jūlijā
(OR. en)

11929/24

Starpiestāžu lieta:
2024/0146(NLE)

POLCOM 218
FDI 59
ENER 366
ATO 51

PRIEKŠLIKUMS

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2024. gada 2. jūlijs
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretāre <i>Thérèse BLANCHET</i>
K-jas dok. Nr.:	COM(2024) 256 final
Temats:	Priekšlikums PADOMES LĒMUMAM par to, lai Eiropas Atomenerģijas kopiena pieņemtu Nolīgumu par Enerģētikas hartas nolīguma interpretāciju un piemērošanu starp Eiropas Savienību, Eiropas Atomenerģijas kopien un to dalībvalstīm

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2024) 256 *final*.

Pielikumā: COM(2024) 256 *final*

Briselē, 2.7.2024.
COM(2024) 256 final

2024/0146 (NLE)

Priekšlikums

PADOMES LĒMUMS

par to, lai Eiropas Atomenerģijas kopiena pieņemtu Nolīgumu par Enerģētikas hartas nolīguma interpretāciju un piemērošanu starp Eiropas Savienību, Eiropas Atomenerģijas kopienu un to dalībvalstīm

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

• Priekšlikuma pamatojums un mērķi

Enerģētikas hartas nolīgums (EHN) ir daudzpusējs tirdzniecības un investīciju nolīgums, ko piemēro enerģētikas nozarei; tas parakstīts 1994. gadā un stājās spēkā 1998. gadā. Eiropas Savienība ir EHN¹ līgumslēdzēja puse kopā ar *Euratom*, 22 dalībvalstīm (no 2024. gada 19. jūnija)², kā arī Japānu, Šveici, Turciju un lielāko daļu Rietumbalkānu un bijušās PSRS valstu, izņemot Krieviju³ un Baltkrieviju⁴.

Spriedumā lietā *Komstroy*⁵ EST nosprieda, ka Enerģētikas hartas nolīguma 26. panta 2. punkta c) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nav piemērojams strīdiem starp dalībvalsti un citas dalībvalsts ieguldītāju par pēdējā minētā veiktu ieguldījumu pirmajā minētajā dalībvalstī. Tomēr šķīrējtiesas turpina pieņemt jurisdikciju un pasludināt nolēmumus ES iekšējos šķīrējtiesu procesos. Komisija 2022. gada 5. oktobrī nosūtīja Padomei, Eiropas Parlamentam un dalībvalstīm paziņojumu, kurā izklāstīts tās nodoms sākt sarunas par nolīgumu starp Savienību, *Euratom* un dalībvalstīm par Enerģētikas hartas nolīguma interpretāciju, kurā jo īpaši būtu ietverts apstiprinājums, ka EHN nekad nav bijis, nav un nebūs piemērojams ES iekšienē, ka EHN nevar kalpot par pamatu šķīrējtiesas procesiem un ka turpināmības klauzula nav piemērojama. Minētās sarunas ir notikušas. *Inter se* nolīguma teksts tagad tiek uzskatīts par stabilu. Teksta parafēšana, norādot, ka sarunas ir pabeigtas, notika 2024. gada 26. jūnijā.

• Paredzētais nolīgums

Nolīgumā nav noteikts nekas jauns. Tas atspoguļo EST judikatūru un pilnībā atbilst iedibinātajai Savienības nostājai, kura pausta vairākkārt, tostarp atklātās tiesas sēdēs trešo valstu jurisdikcijās. Nolīguma apsvērumos ir atstāstīta nolīguma vēsture un konteksts, tostarp jo īpaši EST pasludinātā Savienības tiesību aktu interpretācija, un atzīts, ka nolēmumu izdošana ES iekšējos šķīrējtiesu procesos apdraud Savienības tiesību efektīvu īstenošanu. Vienotajā noteikumā par būtību (2. pants) ir izklāstīta nolīguma pušu kopīgā izpratne par EHN 26. panta 2. punkta c) apakšpunkta nepiemērojamību ES iekšienē un no tā izrietošo jebkāda juridiskā pamata trūkumu ES iekšējos šķīrējtiesu procesos, kā tas noteikts *inter se* nolīgumā.

2. JURIDISKAIS PAMATS, SUBSIDIARITĀTE UN PROPORCIONALITĀTE

• Juridiskais pamats

Šķīrējtiesas, kuras konsekvēnti neatsakās no jurisdikcijas spēkā esoša šķīrējtiesas nolīguma neesamības dēļ, nav ievērojušas spriedumu lietā *Komstroy*, un līdz ar to šķīrējtiesas nolēmumi

¹ Padomes un Komisijas Lēmums 98/181/EK, EOTK, Euratom (1997. gada 23. septembris) par to, ka Eiropas Kopienas slēdz Enerģētikas hartas nolīgumu un Enerģētikas hartas protokolu par energoefektivitāti un ar to saistītajiem vides aspektiem (OV L 69, 9.3.1998., 1.–116. lpp.).

² Itālija vienpusēji izstājās 2015. gadā. Francija, Vācija, Polija un Luksemburga laikposmā no 2022. gada decembra līdz 2023. gada jūnijam arī sāka izstāšanās procedūru, kuras rezultātā tās faktiski izstājās no Enerģētikas hartas nolīguma; Francija, Vācija un Polija izstājās 2023. gada decembrī, un Luksemburga ir izstājusies kopš 2024. gada 17. jūnija.

³ Ārkārtas Enerģētikas hartas konferencē 2022. gada 24. jūnijā tika atsaukts Krievijas Federācijas novērotājas statuss.

⁴ Ārkārtas Enerģētikas hartas konferencē 2022. gada 24. jūnijā tika atsaukts Baltkrievijas novērotājas statuss un Baltkrievijas veiktā EHN provizorisks piemērošana.

⁵ Spriedums lietā *République de Moldavie*, C-741/19, EU:C:2021:655.

ir pieņemti un joprojām tiek pieņemti veidā, kas ir pretrunā Eiropas Savienības un *Euratom* noteikumiem. Minētie nolēmumi bieži tiek pakļauti izpildes procedūrām, tostarp trešās valstīs. Atbilstoši dažu šķīrējtiesu interpretācijai starp Līgumiem un EHN pastāv konflikta risks, kas, ja to apstiprinātu trešās valsts tiesas, *de facto* kļūtu par juridisku konfliktu, jo šķīrējtiesas nolēmumi, ar kuriem tiek pārkāptas Savienības tiesības, nonāktu aprītē trešo valstu tiesību sistēmās.

Saskaņā ar Tiesas judikatūru juridiska konflikta risks var starptautisku nolīgumu padarīt nesaderīgu ar Savienības tiesībām. Komisija uzskata – lai EHN būtu saderīgs ar Līgumiem, ir jānovērš ikviens konflikta risks. Savienības enerģētikas politikā ir jāietver atbilstības EST judikatūrai panākšana un izvairīšanās no konflikta starp EHN, Savienības tiesību aktu un LESD un Līgumiem. Ņemot vērā šķīrējtiesu nostāju, būs svarīgi, lai risks tiktu novērsts no starptautisko tiesību viedokļa. Šajā nolūkā Komisija ir risinājusi sarunas par Nolīgumu par Enerģētikas hartas nolīguma interpretāciju un piemērošanu starp Eiropas Savienību, Eiropas Atomenerģijas kopienu un to dalībvalstīm.

Nolīgums ir vajadzīgs pasākums, lai sasniegtu iepriekš izklāstītos Savienības enerģētikas politikas mērķus. *Euratom* līgumā nepieciešamās pilnvaras nav paredzētas. Tāpēc lēmums, ar ko pilnvaro parakstīt nolīgumu Eiropas Atomenerģijas kopienas vārdā, būtu jāpieņem, pamatojoties uz *Euratom* līguma 203. pantu.

- **Proporcionalitāte**

Eiropas Atomenerģijas kopiena arī ir EHN līgumslēdzēja puse, tāpēc Padomei ir jāizlemj, vai *Euratom* būtu jāklūst par nolīguma pusi, kura interpretē minēto līgumu. Pašreizējā EST judikatūra un daudzās Komisijas intervences trešo valstu šķīrējtiesās un tiesās nav bijušas pietiekamas, lai nodrošinātu Savienības tiesību efektīvu īstenošanu un novērstu konflikta risku starp EHN un LESD un Līgumiem. Lai tas radītu vēlamo ietekmi uz šķīrējtiesu lēmumu pieņemšanas praksi, pieņemamajam aktam ir jābūt starptautisko tiesību aktam. Tādējādi Komisija uzskata, ka šajā sakarā būtu lietderīgi pieņemt instrumentu nolīguma starp pusēm par līguma interpretāciju veidā.

3. IETEKME UZ BUDŽETU

Nav

4. CITI ELEMENTI

Nolīguma sarunu vēlīnajos posmos tika ierosināta iespēja nākt klajā ar deklarāciju par sprieduma lietā *Komstroy* juridiskajām sekām, lai jau šobrīd formalizētu kopīgo izpratni, kas atspoguļota *inter se* nolīgumā. Komisija ir parakstījusi minēto deklarāciju Savienības vārdā.

Priekšlikums

PADOMES LĒMUMS

par to, lai Eiropas Atomenerģijas kopiena pieņemtu Nolīgumu par Enerģētikas hartas nolīguma interpretāciju un piemērošanu starp Eiropas Savienību, Eiropas Atomenerģijas kopien un to dalībvalstīm

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Eiropas Atomenerģijas kopienas līgumu un jo īpaši tā 203. pantu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta atzinumu⁶,

tā kā:

- (1) Spriedumā lietā *Republic of Moldova/Komstroy*, C-741/19, EST nosprieda, ka Enerģētikas hartas nolīguma 26. panta 2. punkta c) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nav piemērojams strīdiem starp dalībvalsti un citas dalībvalsts ieguldītāju par pēdējā minētā veiktu ieguldījumu pirmajā minētajā dalībvalstī.
- (2) Tomēr šķīrējtiesas turpina pieņemt jurisdikciju un pasludināt nolēmumus ES iekšējos šķīrējtiesu procesos, kuri it kā ir balstīti uz EHN 26. panta 2. punkta c) apakšpunktu. EST uzskata, ka ikviens šāds šķīrējtiesas nolēmums ir jāuzskata par nesaderīgu ar Savienības tiesībām, īpaši ar LESD 267. un 344. pantu. Līdz ar to šāds nolēmums nevar radīt nekādas sekas, un tādējādi to nevar izpildīt, lai samaksātu nolēmumā piešķirto kompensāciju.
- (3) Šādu nolēmumu izdošana ES iekšējos šķīrējtiesu procesos apdraud Savienības tiesību efektīvu īstenošanu. Atbilstoši dažu šķīrējtiesu interpretācijai starp Līgumiem un Enerģētikas hartas nolīgumu pastāv konflikta risks, kas, ja to apstiprinātu trešās valsts tiesas, *de facto* kļūtu par juridisku konfliktu, jo šķīrējtiesas nolēmumi, ar kuriem tiek pārkāptas Savienības tiesības, nonāktu aprītē trešo valstu tiesību sistēmās.
- (4) Saskaņā ar Tiesas judikatūru juridiska konflikta risks var starptautisku nolīgumu padarīt nesaderīgu ar Savienības tiesībām. Būtu jānovērš juridiska konflikta risks. Starptautisko tiesību instrumenta pieņemšanai, kurā izklāstīta parakstītāju kopīgā izpratne par to, ka Enerģētikas hartas nolīguma 26. pants nav piemērojams kā pamats ES iekšējiem šķīrējtiesu procesiem, būtu jāpalīdz sasniegt minēto mērķi.
- (5) Komisija Eiropas Savienības un *Euratom* vārdā un dalībvalstis ir sekmīgi pabeigušas sarunas par šāda nolīguma noteikumiem. Minētajā nolīgumā ietvertā kopīgā izpratne ir atkārtoti pausta 2024. gada 26. jūnija Deklarācijā par juridiskajām sekām, kas izriet no Tiesas sprieduma lietā *Komstroy*, un kopīgo izpratni par to, ka Enerģētikas hartas nolīguma 26. pants nav piemērojams kā pamats ES iekšējiem šķīrējtiesu procesiem.
- (6) Nolīgums būtu jāpieņem ar nosacījumu, ka tas tiks parakstīts vēlāk,

⁶ OV C [...], [...], [...] lpp.

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Ar šo pieņem pielikumā pievienoto nolīgumu ar nosacījumu, ka minētais nolīgums tiks parakstīts Eiropas Atomenerģijas kopienas vārdā.

Ar šo Komisijas priekšsēdētāja tiek pilnvarota norīkot personu(-as), kas tiesīga(-as) Savienības vārdā parakstīt nolīgumu.

2. pants

Šis lēmums stājas spēkā tā pieņemšanas dienā.

Briselē,

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*